

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah

Velja za vse leto - \$6.00
Za pol leta - \$3.00
Za New York celo leto - \$7.00
Za inozemstvo celo leto - \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: CORTLANDT 2876

NO. 192. — ŠTEV. 192.

NEW YORK, MONDAY, AUGUST 17, 1925. — PONDELJEK, 17. AVGUSTA 1925.

VOLUME XXXIII. — LETNIK XXXIII

MAROČANI SO SE UMAKNILI

Pariz poroča, da se je vdalo pet tisoč vstašev v Maroku. — Dobro utrjene Sarsar višine se nahajajo v francoskih rokah. — Španci razveseljeni. — Na fronti je več črnih kot belih francoskih vojakov. — Španska se noče pogajati z Abdel Krimom.

TETUAN, Španski Maroko, 15. avgusta. — Pet tisoč vstaških Marokancev se je brezpogojno udalo francoskim in španskim silam, ki so zavzele pozicije na Sarsar višinah.

Jetniki so predstavljali celo rifske posadke, ki je imela v svojih rokah močno utrjeno ter strategično važno Sarsar višino. Predaja te sile je baje končala francosko - španski problem v okraju, kjer sta obe armadi združili svoje sile.

Zmago so proslavili francoski in španski vojaški poveljniki.

FEZ, Francoski Maroko, 15. avgusta. — Ob celi francosko - rifske bojni fronti je položaj izvrsten za Francoze, dočim kažejo vsa znamenja, da se rifske sile razkrajajo. Brez boja je kolona polkovnika Freydenberga zasedla Džebel Sarsar pozicijo, ki je bila močno utrjena, dasi je francoski generalni štab pomišljal več tednov, predno je dal povelje za splošni naskok.

Džebel Sarsar je bila baza, odkoder so vstaši plemena terorizirali del dežele ob Uezan, Suk-el Alba ceste. Francoske čete so sedaj popolnoma očistile to cesto ter ustanovile celo vrsto komunikacij, ki segajo prav do španskih vrst. Vsled zadnjega vojaškega uspeha bodo preprečeni nadaljni presenetilni napadi vstaških plemen.

Posledice neprestanih uspehov Francozov so se pričele kazati na vsej fronti. — Domačini, ki so na hitro pospravili svoje pridelke ter se umaknili z živino vred, kažejo vedno manj in manj razpoloženja, da se bore.

Celo Branes pleme, ki je bilo neprestano izpostavljeno agitaciji in propagandi Abdel Krima, se je naveličalo boja ter se približalo točki, ko se bo lahko otvorilo mirovna pogajanja s Francozi. Plemena v vojni zoni, ki so prijazna Francozom, so prignala nazaj svojo živino ter zasedla stare vasi.

PARIZ, Francija, 16. avgusta. — Francija se poslužuje v boju proti Rifčanom preveč črnih čet v razmerju z belimi, — soglasno z Reginald Konom, posebnim odposlanec mlista Temps, ki je napisal celo serijo člankov glede razmer v Maroku.

— Napočil je čas, ko bi morali Francozi prevzeti večji delež v tej kampanji, od kojega izida je odvisna bodočnost dežele, — piše Kann. — Med četami, infanterijskimi in kavalerijskimi, je le malo oddelkov, obstoječih iz mož, ki so bili rekrutirani doma.

— Poslali smo v bojne črte v glavnem Alžirce, Senegalce, Marokance in vojake Legije tjecev. K tem so prišli še ameriški prostovoljci, kojih služba je bila sprejeta.

— Skoro poniževalno je in končno bi postalo celo nevarno, če bi se razširilo po vsem svetu vesti, da dobivamo vojake iz vseh dežel sveta, z izjemo naših lastnih, ki se bore pod našo zastavo. Domače prebivalstvo Maroka že izjavlja:

— Abdel Krim pravi, da nimate nikakih čet več. Ali je to res?

Kann poziva deželo, naj prostovoljno sprejme žrtve sedanje kampanje, da se izogne večjim žrtvam v bodočnosti.

MADRID, Španska, 16. avgusta. — Španska je zavrnila mirovna pogajanja, katera je započel Abdel Krim, maroški vstaški voditelj ter označila njegove mirovne pogoje kot nemogoče. To je bilo oficijelno objavljeno danes v ugotovilu, katero je izdala španska vlada.

Ze dalj časa so krožila poročila o pogajanjih, a dozdaj ni bilo objavljenega ničesar oficijelnega.

Ugotovilo dostavlja, da je zahteval Abdel Krim "neodvisnost, absolutno in brezpogojno, in nadalje izročitev dela velikih zalog vojnega materiala, poleg izdatne vojne odškodnine."

Chapmanovi tovariši so se maščevali

Tovariši Chapmana so se osvetili na krvav način. Ustrelili so farmerja, ki je pričal proti na smrt obojenemu banditu ter njegovo ženo.

MUNCIE, Md., 15. avgusta. — Tovariši zloglasnega poštnega roparja Geralda Chapmana, so se osvetili Umorili so farmerja Ben Hance-a in njegovo ženo, na kojih domu je stanoval morilec obenem s svojim tovarišem Andersonom več mesecev pred aretacijo Chapmana. Zakonski par je bil ustreljen večeraj v avtomobilu na deželni cesti, pet milj zapadno od tukaj.

Charles Wolfe, imenovan "eno-roki", ki je bil skupaj z Andersonom ko se je odigralo krvavo dejanje, je bil večeraj zvečer aretiran na domu svoje tašče. Tajil je vsako soudeležbo pri dvojnem umoru, a bil je kljub temu pridržan v ječi brez jamštine.

O Andersonu ni dosedaj še nobenega sledu.

Policija izjavlja, da je bil motiv tega dejanja dejstvo, da je farmer tekmo procesa proti Chapmanu izpovedal ter vsled tega preprečil alibi — dokaz, katerega je hotel obtoženi navesti in utemeljiti.

Poročila glede morilne tragedije si nasprotujejo. Soglasno z eno verzijo se je približal Anderson, v kojega družbi se je nahajal še nadaljni, s svojim avtomobilom avtomobilu farmerja ter pričel streljati.

Žena farmerja je bila na mestu mrtva a farmer sam je imel še toliko moči, da se je zavlekel na neko njivo odkoder so ga prevleli v bolnico, kjer je kmalu nato umrl.

Soglasno z drugo verzijo je prišel farmer Hance na dogovorjen sestanek z Andersonom, nakar ga je slednji enostavno ustrelil.

Na vsak način je policija prepričana, da je izvršil Anderson krvavo dejanje in sicer v namenu, da osveti svojega prijatelja Chapmana, ki je bil spoznan krivim vsled izpovedi farmerja Andersona pa je bil razvednega prepričan, da ni nikdar varen pred farmerjem in da ga slednji lahko izda vsak trenutek.

Edini očitavec slučaja je bila Mrs. Charles Cromer, žena farmerja Cromerja, ki je našla na smrt ranjenega Hance-a v koruznem polju. Streljanje se je završilo v neposredni bližini Cromerjeve farne, in žena Cromerja je takoj telefonično obvestila maršala Booth-a iz Moddetown.

Kot znano, je bil Anderson aretiran istočasno s Chapmanom radi poštnega ropa v dolnem delu mesta New Yorka, in oba bandita sta poznaje pobegnili iz Atlanta jetnišnice. Od takrat naprej so iskali Andersona kot juističnega begunca ter še radi številnih drugih zločinov.

Žena Cromerja je navedla naslednje podrobnosti katere je opazovala:

— Trije avtomobili so privozili po poti navzdol, majhen kupej z liq. meo države Ohio, velik avtomobil ter avtomobil Hance-a. Skoro pred mojo hišo se je pripeljal rdeči avtomobil mino obeh ostalih. Kupej se je ustavil pred avtomobilom Hance-a. Mrs. Hance je prišla prva iz avtomobila. Bila je bosa. Njen mož je prišel vrn pozneje. Izpogovorili so par

— Španska vlada je baje ponudila Rifčanom "liberalne" mirovne pogoje, katere pa je Abdel Krim zavrnil.

SPOMINI IZ REVOLUCIJONARNE DOBE

Ko so kopali temelj za novo poštnico "New York Evening Post" so zasledili vse polno starin iz dobe revolucije. Slika nam kaže dvojce steklenice in par topovskih krogel. Starine se nahajajo v newyorškem narodopisnem muzeju.

besed in nato so počili strelji. Mrs. Hance je omahnula, s kroglo v glavi, mrtva na tla. Hance in neki možki, — najbrž Anderson, — sta se borila na cesti. Padlo je več strelcev. Ravno ko je hotel Hance skočiti preko plota, je bil smrtno zadet.

Soglasno z izpovedjo žene so morilec nato streljali na rdeči kupej, ki se je ustavil dvesto čevljev navzdol.

Tudi na neki drugi avtomobil ki se je prijeljal mimo, so streljali lopovi, predno so se odpeljali.

Ko je prišel maršali z Middletona k farmerju Hance, mu je slednji zašepetal:

— Stanoval je pri nas. Povedal sem mu. Ustrelila sta me, — Charles Wolfe in Dutch Anderson.

Chapman si je sicer pridobil neke vrste sloves v zločinskem svetu, a oblasti so smatrale Andersona vidno nevarnejšim ptičkom kot pa Chapmana. Anderson je izobražen človek, ki se zna prilagoditi vsem mogočim razmeram in prilikam.

Kina ne bo navzoča na konferenci

Kitajska je sledila vzgledu Združenih držav ter ne bo navzoča na opijskih konferenci. — Ničesar drugega kot puhle fraze se pričakujejo od sestanka, ki se bo pričel dne 24. avgusta.

ŽENEVA, Švica, 16. avgusta. — Vsled ravnanja, katerega je bila deležna tekmo zadnje mednarodne opijske konference, se je Kitajska umaknila iz posvetovalne opijske komisije Lige narodov, ter se ne bo vsled tega udeležila sestanka, ki se bo pričel dne 24. avgusta.

Vsproti pogodbe, ki je bila posledica pogajanj, s katerih so se umaknile Združene države, je sklenila Kitajska, da se tudi t. im. Vlada v Pekingu je mnenja, da je nadaljna soudeležba Kitajske v boju proti opiju nezaželjena in brezkoristna dokler ne bo evropski opijski blok odklonil vsako prenehanje izkoriščanja Kitajcev.

Posvetovalni komitej glede opija obstaja iz zastopnikov Indije, Nizozemske, Sijama, Nemčije, Anglije, Japonske, Portugalske in Jugoslavije. Ameriški konzul v Ženevi se udeležuje sej le kot opazovalec.

Čao Hsin Ču, kitajski poblaščenec v Londonu, je dosedaj sodeloval s komitejem.

Marino baje ni bil dejanski morilec

Nekatere priče so objavile, da ni on ustrelil motormana in inšpektorja Mount Vernon kare. — Nadaljne priče pa izjavljajo, da je bil on dejanski morilec.

Šest potnikov, ki so bili priča umoru inšpektorja Jacob Schumacherja in motormana Nicolaa na poulični kari, vozeči dne 20. julija v New Rochelle v Mount Vernon, je bilo predstavljenih večeraj v policijskem glavnem stanu Johna (Dopey) Marina in nekateri so izjavili, da je Marino morilec.

Nadaljnji potniki pa so bili v dvomu ter ojačili trditve Marina, da je ostal izven poulične kare in da je bil John Daly, gangster iz Harlem, dejanski morilec. Oba osumljena sta s namreč izvanredno podobna.

Vsa potnike kare in očitavce umora poznajo, z izjemo Ottona Morsetleka iz New Yorka, katerega niso videli izza noči umora in katerega ni mogla policija zaslediti.

Marino je preživel skrajno nemirno noč. Trdi, da je jetičen, a pravi, da se ne poslužuje kokaina.

Številni ljudje so obiskali policijski glavni stan, da si ogledajo jetnika. Konečno je Marino protestiral:

— Kaj pa mislite pravzaprav? Ali sem na javni razstavi? Zakaj me ne pustite samega?

Pretepel ženo do smrti.

NEWBURGH, N. Y., 14. avg. Jansen Wells, star osem in štiri deset let, nočni čuvaj in pomožni serif, je bil aretiran ter odveden v glavni policijski stan na temelju obdolžbe, da je do smrti pretepel svojo ženo. Policija pravi, da je Wells priznal, da je umoril svojo ženo, dočim je stalo pet otrok naokrog ter jokalo.

Eden otrok mu je moral pomagati, ko je položil le deloma oblečeno truplo žene na posteljo, nakar je šel v sosednjo sobo spat. Oba sta bila pijana ter se prepirala.

Tekom prepira je bil vrgel oltar ter šestkrat skočil nanjo z nogami. Ko se je prebudil, je bila žena mrtva. Telefoniral je po pogrebnika, a neki sosed je poklical polico.

Izkazalo se je, da je umrla žena na netranjem krvavljenju.

Komisija, ki je sestavljena izključno iz sil, predstavljaajočih opijski blok, je povsem naravno pripravljena razveljaviti zadnji dogovor in vsled tega bodo obstajale njene razprave iz izgovorane, ki ne bodo imele nobenega ozadja.

LE 60 Odstotkov Dolga

Prejšnji član reparacijske komisije, lord Bradbury, pravi, da lahko plača Francija le 60 odstotkov svojih dolgov. — Predlaga bolj velikodušne pogoje. — Glede plačevanja niso Francozi odvisni od Nemcev.

LONDON, Anglija, 16. avgusta. — Lord Bradbury, prejšnji angleški zastopnik komisije in eden glavnih avtoritet glede evropskih reparacijskih financ, je danes izjavil, da lahko plača Francija le približno 60 odstotkov svojih dolgov v Angliji in Ameriki.

V pogovoru, katerega je objavil Sunday Express, je izjavil:

— S primerno in pravilno upravljanimi financami ter voljo, da se podvrže slični mdavčnim bremenom kot ta dežela, se Francija lahko loti naloge odplačevanja kapitala, katerega je dolžna Ameriki in nam, — seveda pod pogojem, da se ji nudi primerno uravnavo, a v slučaju Amerike bolj velikodušno kot je naša lastna uravnavna dolgov z Ameriko.

— Francija je bogata glede naravnih virov. — Skrajno značilno je prebolela posledice vojne. Najmanj devetdeset odstotkov vojnih poškodb je že restavriranih — in skoro izključno le potom varčevanja francoskega naroda samega. Produktivna zmožnost, katero predstavlja ta presenetljiva predetava, je sedaj prosta, da se ustvari nov kapital ali pa odplača inozemske dolgoe.

Z Alzacijo in Lorensko je bogastvo Francije danes mogoče večje kot pa je bilo pred izbruhom vojne. Plačilna zmožnost Francije glede inozemskih dolgov znaša danes najmanj dve tretini plačilne zmožnosti Nemčije.

— Tudi če bi ne dobila Francija ničesar od Nemčije, sem prepričan, da bi lahko odplačevala svoje dolgoe brez vsakega oškodovanja narodnega življenskega standarda.

Francija mora najprej spraviti v red svoje lastne finance, predno bo zmožna odplačevati inozemske dolgoe v primernem obsegu. Iz tega razloga trdim, da bo lahko Francija v teku desetih let pričela odplačevati polne kvote svojih obveznosti.

Bolj velikodušne obrestne mere bi nudile Franciji priliko, da odbije približno štirideset odstotkov svojih sedanjih dolgov. Prepričan sem, da bi lahko sklenila Francija take dogovore z nami in tudi z Ameriko, brez rizika, da preseže svojo zmožnost odplačevanja inozemski hdlgov.

— Nisem mnenja, da bi bila taka odplačevanja nemogoča, tudi v slučaju ne, da bi Nemčija ne hotela ali ne mogla plačevati odškodnine. Če bi Dawesov načrt realiziral petdeset odstotkov papirnatih vrednosti, bi bila Francija sorazmerno na boljšem kot smo pa mi. —

DENARNA IZPLAČILA V JUGOSLAVIJI, ITALIJI IN ZASEDENEM OZEMLJU

Danes so naše cene sledeče:

JUGOSLAVIJA:

1000 Din. — \$19.10 2000 Din. — \$38.00 5000 Din. — \$94.50

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot en tisoč dinarjev računamo posebej 15 centov za poštnino in druge stroške.

Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Poštni čekovni urad".

ITALIJA IN ZASEDENO OZEMLJE:

200 lir \$ 8.50 500 lir \$20.25

300 lir \$12.45 1000 lir \$39.50

Pri naročilih, ki znašajo manj kot 200 lir, računamo po 15 centov za poštnino in druge stroške.

Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje Ljubljanska kreditna banka v Trstu.

Za pošiljateljce, ki presegajo PETTISOČ DINARJEV ali pa DVATISOČ LIR dovoljujemo po mogočnosti še poseben dopust.

Vrednost Dinarijem in Liram sedaj ni stalna, menja se večkrat in nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej; računamo po ceni tistega dne, ko nam pride poslani denar v roke.

POŠILJATVE PO BRZOJAVNEM PISMU IZVRŠUJEMO V NAJKRAJŠEM ČASU TER RAČUNAMO ZA STROŠKE \$1.—

Denar nam je poslati najbolje po Domestic Postal Money Order ali po New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street New York, N. Y. Telephone: Cortlandt 4687

